

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Cesarjeva zahvala. — XIII. skupščina „Zaveze“ na Bledu. — V proslavo dela. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Cesarjeva zahvala.

XIII. glavna skupščina „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ na Bledu, dne 26. maja t. l., je poslala brzojavnim potom Njih Veličanstvu presvitemu cesarju Francu Jožefu I. izjavo vdanosti in neomejne zvestobe.

Na to izjavo je došlo od visokega c. kr. deželnega predsedništva kranjskega nastopno obvestilo:

Št. 2156

pr.

Ljubljana, dne 30. maja 1901.

Blagorodnemu gospodu

Luki Jelencu, učitelju kot predsedniku zbora hrvaških in slovenskih učiteljev
v Ljubljani.

Vsled Najvišjega povelja naprosil me je gospod ravnatelj c. in kr. kabinetne pisarne, da naznanjam zboru hrvaških in slovenskih učiteljev, kateri se je dne 26. t. m. na Bledu vršil, Najvišjo zahvalo za brzojavnim potom poklonjeni izraz zvestobe in vdanosti.

C. kr. deželni predsednik:

Hein s. r.

Ta visoki razpis dajem radosten na znanje cenjenemu slovenskemu in istrsko-hrvaškemu učiteljstvu.

V Ljubljani, dne 1. junija 1901.

L. Jelenc
predsednik „Zaveze“.

XIII. skupščina „Zaveze“ na Bledu.

Kakor njene prednice, prav tako imenitno se je izvršila tudi XIII. glavna skupščina naše dične »Zaveze«, ki je zborovala letos dne 25., 26. in 27. velikega travna na divnem Bledu, na najlepšem kraju kranjske dežele, o katerem je pel Prešeren, da »dežela Kranjska nima lepšega kraja, ko je z okol'co tá podoba raja«.

Preden pridemo v nadrobno poročilo, omenimo še, da so bile Lesce in Bled v zastavah, da so naprednemu slovenskemu učiteljstvu pokali v pozdrav topiči in da so blejska dekleta obsipala došlece s svežimi šopki.

Na binkoštno soboto so došli na Bled prvi zborovalci z upravnim odborom. Učiteljsko društvo za radovljiški okraj jim je poslalo naproti v Lesce vsprejemni odbor, v katerem so bili ti-le gospodje, oziroma gospe in gospodične: And. Grčar, Fran Rus, Janko Pianeki, Josip Korošec, Emil Guštin, Ernestina Oman-Ihan, Alojzij Novak, Katinka Drol, Josip Žirovnik, Janko Vrezec, Franica Pogačnik, Franica Vovkova in Ivan Šemerl.

Predsednik vsprejemnega odbora, g. nadučitelj Andrej Grčar iz Radovljice je pozdravil došlece na kolo-dvoru v Lescah tako-le:

Slavna gospoda! Velecenjene gospice tovaršice in gospodje tovariši! Blagorodni gospod predsednik!

Sklep vodstva slavne »Zaveze« avstrijskih jugoslovenskih učiteljskih društev, da zboruje letos »Zaveza« v našem okraju, je naše učiteljsko društvo z veseljem vzelo na znanje in danes ob njenem prihodu se srčno raduje, da zamore v svoji sredi vsprejeti in pozdravljati odlično, za vzgojo in mili narod vneto in napredno učiteljstvo.

Dospeli ste danes iz raznih krajev naše širne slovenske domovine v naš lep, divni gorenjski kraj, — v naš krasni Bled.

Prišli ste k nam, da se tu posvetujete, kako bi se povzdignilo naše šolstvo še na višjo stopinjo, kako naj se mladina vzgojuje, da ostane zvesta našemu milemu slovenskemu narodu in da postane krepak in koristen ud naše širne domovine. Učiteljstvo pa se pri tej priliki

skupno bolje spoznava, tesneje združuje in navdušuje za svoj lep, če tudi težavni poklic.

Naš društveni odbor si je po svojih skromnih močeh prizadeval, da vas vse, kolikor možno zadovolji in tako vsaj nekoliko omili vaše bivanje te dni med gorenjskimi planinami, v podnožju našega sivega velikana Triglava.

Želimo, da vam ti dnevi v naši krasni naravi donesejo mnogo zabave in da bodo vaša posvetovanja na šolskem polju imela največje uspehe.

V imenu našega učiteljskega društva vse naprednomisleče učiteljstvo in njega prijatelje najsrčneje pozdravljam in vsem kličem iz dna srca: Dobro nam došli! — Živeli! (Živio-klici.)

Na pozdrav gosp. predsednika radovljiškega učiteljskega društva je odgovoril »Zavezin« predsednik, gosp. Jelenc, tako-le:

Dovolite, častiti gosp. predsednik, da se Vam za prijazni sprejem in pristrčni pozdrav iskreno zahvalim v imenu »Zaveze avstr. jugoslovenskih učiteljskih društev«.

Zaveza prireja svoje glavne skupščine po raznih krajih naše slovenske domovine, da jo širše občinstvo, šolski prijatelji, posebno pa njeni člani, okrajna učiteljska društva bolje spoznajo in sami lahko presodijo, je-li vredna njihovega zaupanja. V posebno čast si pa šteje »Zaveza«, da ima med svojimi člani vrlo »Učiteljsko društvo za radovljiški okraj«, ki neumorno dela in se trudi za napredek šolstva, za naš interes in našo veljavo v tem lepem okraju.

Zahvaljujoč se cenjenemu društvu za obilni trud, ki ga je imelo s pripravami za letošnjo skupščino, kličem krepak: Na zdar!

Pred »Blejskim domom« pričakoval je došlece občinski odbor v narodni noši s svojim županom, gosp. Peternelom, kateri je v svojem pozdravu izrazil veselje na tem, da si je napredno, svobodomiselnost slovensko učiteljstvo izbralo Bled za svoje letošnje zborovanje; povdarjal je, da vé ceniti delovanje naprednega slovenskega učiteljstva ter mu v to ime zaklical: Dobrodošli na Bledu!

Na pozdrav blejskega gosp. župana je odgovoril predsednik g. Jelenc:

V proslavo dela.

Čas je zlato!

Te tehtovite in pomembne besede si je izbral za svoje življensko geslo mož, ki se je ves čas svojega življenja ravnal in se še danes ravna po tem prelepem pravilu, ki je vsled delavnosti, odločnosti in značajnosti dosegel pri vseh dobromislečih Slovencih neomejeno zaupanje in velik ugled, katerega dičijo lepe vrline srca in duha, in ki zasluži, da se ga spominjamo na tem mestu.

Župan slovenske stolice, bele Ljubljane, gospod Ivan Hribar, je praznoval dne 1. junija petindvajsetletnico, odkar mu je bilo poverjeno vodstvo generalnega zastopa banke »Slavije« v Ljubljani.

Petindvajset let je preminilo, odkar vodi slavljene z energiško in krepko roko banko »Slavijo«, katero je vsled svoje neutrudljive marljivosti in dosledne vstraj-

nosti vkljub mnogovrstnim nasprotstvom, denunciacijam, lažem in napadom privedel do tako sijajne višine, da ji ne najdemo primere v razvoju kateregakoli zavarovalnih društev.

Koliko samozatajevanja, skrbi in truda je veljalo, koliko je bilo treba premagati predsodkov, predno se je mogel zastop banke »Slavije« v Ljubljani iz malih in neznatnih početkov razviti tako mogočno, kakor se je istinito razvil! Le mož s Hribarjevimi svojstvi, z njegovim v jednomer snujočim duhom, in z njegovim pristnonavdušenim in trajnim veseljem do dela je mogel doseči tako izredno lepih uspehov kot voditelj generalnega zastopa »Slavije« v Ljubljani, kakor jih je dosegel on.

Kako neverjetno in velikansko se je množilo število zavarovancev za dobe njegovega načelovanja, razvidimo lahko iz nastopnih podatkov:

Prva poličina številka, katera se je za časa njegovega vodstva v letu 1876. napisala, je bila številka 8233; dne 1. januarja 1880. je bilo že 22.436 zavarovancev;

Za lepi sprejem in na prijaznem pozdravu se Vam, častiti gosp. župan, zahvalim najiskrenejše.

Z velikim veseljem je prišlo k Vam slov. in istrsko-hrvatsko učiteljstvo, ker je bilo preverjeno, da ga sprejmete z odprtimi rokami.

Prišli smo pa tem rajši, ker smo vedeli, da najdemo tu pravih šolskih prijateljev, ki vedo ceniti trud naprednega in svobodnomislečega učiteljstva, dobro vedoč, da vzgojujemo narod iz temelja in da je od te vzgoje odvisna boljša bodočnost milega nam naroda. Iz vsakdanje izkušnje Vam je posebno tu dobro znano, da samo izomikano ljudstvo stoji na lastnih nogah in dela po lastnem prepričanju ter ne drvi brezmiselno za raznimi zapeljivci; le neuko ljudstvo je hitro pristopno zopernim hujskačem, ki ga vabijo v svoje mreže v dosego svojih sebičnih namenov. Vaša občina je nepremagljiva trdnjavica, ki visoko dviga napredno zastavo. V to trdnjavo se zaman zaganja z vso silo zunanje mračnjaštvo.

Zato Vam odzdravim, častiti gospod župan, z navdušenim klicem: Bog ohrani občino blejsko, Bog živi nje vrlega župana in ves občinski zastop!

Po kratkem oddihljeju je imel sejo upravni odbor, ki je določil dnevni red delegaciji in glavnemu zborovanju. Zborovanja delegacij se je udeležilo 164 delegatov in delegatinj s Štajerske, Kranjske, Goriške in Istre. G. predsednik L. Jelenc je delegacijo tako-le pozdravil:

Častita delegacija!

Na povabilo upravnega odbora »Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev ste se zbrali, častiti delegati in delegatinje k nocojšnji seji, da Vam poroča vodstvo in upravni odbor o svojem delovanju, o svojih ukrepih in sklepih, ki jih je storil v minuli upravni dobi za napredek ljudskega šolstva, za razširjanje narodne prosvete, ki vodi k svobodi, za blaginjo učiteljskega stanu in za povzdigo naše veljave med slovenskim in istrsko-hrvaškim narodom ter med našimi tovariši drugih narodnosti.

Jasno sliko o delovanju od zadnje delegacijske seje v Mariboru do danes Vam bo podal v svojem kot vedno temeljito in jedrnato sestavljenem poročilu gosp. Zavezni tajnik. V to tedaj ne bom posegel. Vidi se mi pa umestno, da spregovorim danes, ko ste zbrani pri seji odposlanci

dne 1. januarja 1885. l. 44.861; dne 1. januarja 1890. l. 84.405; dne 1. januarja 1895. l. 138.781; dne 1. januarja 1900. leta 193.289 in dne 1. januarja letošnjega leta 204.512 zavarovancev.

Iz teh števil je razvideti, kako se je pod Hribarjevimi spretnimi in vestnim vodstvom množilo število zavarovanj, in kako vedno širših tal si je »Slavija« pridobivala vzlic zlobnim obrekovanjem izvestnih gospodov povsod, kjer je začela poslovati, in ni najmanjša zasluga Hribarjeva ta, da je ljubljanski zastop s svojim dalekosežnim delokrogom in s svojimi sijajnimi uspehi izdatno pripomogel do tega, da je celokupna banka »Slavija« v teku svojega obstanka napredovala tako, da zavzema med 33 v Avstriji poslujočimi vzajemnimi zavarovalnimi društvi drugo mesto.

Delovanje Hribarjevo kot ravnatelja banke »Slavije« je pa tesno združeno z njegovim političkim in ostalim njegovim mnogostranskim delovanjem, kajti Hribar ni morebiti samo kak navaden, jednostranski in šablonski

naših članov, Zavezinih društev, par besed o nalogi, smeri in delovanju naših članov, okrajnih učit. društev.

Vsako okrajno učiteljsko društvo ima lepo, plemenito nalogo. Ono zbiraj vse dobro in pošteno misleče učiteljstvo v okraju pod svoje okrilje in glej, da ti jih ne odtujujejo tuji činitelji! Zvesto čuvaj, da se ne kratijo od katerekoli strani učiteljstvu po zakonu zajamčene pravice ter se neumorno prizadevaj za povzdigo veljave učiteljskega stanu. Ta veljava se pa ne pridobi, kot mislijo nekateri, s klečoplastvom, s hlinenjem, temveč velikobolj z delom in naporom, z možatim postopanjem ob vsaki priliki in z neupogljivo energijo. Okrajno učiteljsko društvo bodi vsakemu učitelju v okraju kraj, kjer najde sveta in zaslonbe v tuge polnih dneh. V taki tesni združitvi edino je naš spas.

Okrajno učiteljsko društvo skrbi za napredek šolstva v okraju. V ta namen naj prireja pogosto zborovanja, kjer naj se razmotrivajo pedagoška vprašanja in govori o stanovskih težnjah. Ono učiteljsko društvo, ki skliče samo enkrat v letu svoje člane k zborovanju, da položi račun in izvoli novi odbor, ni storilo svoje dolžnosti in ne pojmi svojega zvanja.

Pa še nekaj je, na kar bi morala okrajna učiteljska društva polagati svojo posebno pozornost, to je, utrjevati značaj in gojiti možatost med svojimi člani. Nekako čudno se glasi, da marsikateri učitelj, ki je dovršil svoje študije, ki že dela mnogo let na šolskem polju, še vedno nima stalnih nazorov, ne lastnega, samostojnega prepričanja, ki bi si vendar že moral pridobiti v vrtincih življenja prvo in drugo po treznem razmišljanju. Marsikateri učitelj, posebno pa mnogo učiteljic, menja svoje nazore po družbi, in ravna svoje prepričanje po razmerah kraja in časa.

Možatost naj goji med svojimi člani vsako učiteljsko društvo! Neučitelji, pa voditelji — kako čudno se glasi to — naših zaslepljenih klerikalnih tovarišev in tovarišic pravijo, da se branimo imena: napredni, ali celo liberalni učitelj! Ne, ne branimo, ne sramujmo se tega priimka, temveč priznajmo s ponosom vselej in povsod in vpričo vsakega, da je v tem imenu združen že naš program.

Pri vsem svojem delovanju pa bodi vsako okrajno učiteljsko društvo v tesni zvezi z »Zavezo«. Vsak nov

zastopnik »Slavije«, ampak mož, ki ima odprto srce in oko za vse težnje in potrebe našega naroda.

Znano in priznано je dejstvo, da le človek, ki si je utrdil svoje gmotno stališče, se more z unemo posvečevati raznim življenjskim nalogam, more uresničevati svoje mladostne idejale in uspešno delati v blagor domovine.

Tega se je Hribar v vsem obsegu tudi zavedal.

Od nekdanj po vsem lepem in vzvišenem hrepeneč, in iz čistega nagiba svoj narod ljubeč, je upošteval resnico teh besed in si prizadeval, da si z vestnim in marnim delovanjem ustvari tako pozicijo, v kateri mu bo mogoče kar največ koristiti svojim rojakom.

In res, ko so njegovi someščani opazili njegovo razsežno delavnost in čebelino marljivost, so ga l. 1882. prvokrat volili v občinski svet ljubljanski, kjer je delal v prid mestne občine tako intenzivno, da ga je ista v priznanje njegovih zaslug imenovala leta 1890. častnim občanom, l. 1896. pa ga je po potresni katastrofi jedno-glasno izvolila mestnim županom.

pojavnost, vsako stremljenje med učiteljstvom v okraju sporoči društvu vodstvu »Zaveze«, ter ga obvesti o vsakem važnejšem ukrepu. Saj ste se tudi danes zbrali, častiti delegati in delegatince, da izročite novovoljenemu odboru in vodstvu nasvete in želje iz Vaših društev kot navodilo za bodoče delovanje. Bodite preverjeni, da vodstvo in upravni odbor uvažuje vsako željo in skuša po možnosti realizirati vsak nasvet, ki pride iz Zavezinih društev. Po takem vzajemnem delovanju bodo zasijali nam in našemu ljudskemu šolstvu in po njem našemu narodu srečnejši dnevi.

Častiti delegaciji moj najiskrenejši pozdrav! (Burno odobravanje.)

Na to je poročal društveni tajnik, g. nadučitelj Česnik o društvenem delovanju tako-le:

Slavna delegacija!

O delovanju »Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev« v pretekli upravni dobi si štejem v čast poročati sledeče:

Naša »Zaveza« šteje danes 34 učiteljskih društev z 1436 pravimi, 90 podpornimi in 59 častnimi člani. Vseh članov ima torej »Zaveza« 1585.

Vsa ta društva so imela v tej dobi 90 zborovanj, pri katerih je bilo 136 predavanj in razprav.

Pripomniti moram pa, da obsega pretekla doba samo 8 mesecev, in da se običajno vrši največ zborovanj v poletnih mesecih. Priznati je torej, da so naša društva vobče storila svojo dolžnost ter se uspešno trudila v izvrševanju stavljenih si zadač. Je pa vendar še nekaj tudi takih društev, katera jedva životarijo, katerih delovanje se koncentruje kvečjemu v enem samem običajnem občnem zboru z jalovim vspehom in pa — v pobiranju članarine. S takimi društvi se godi takisto, kakor z vodo, ki stoji; usmradi se in v njej se radi zaredé razni zdravju kvarni bacili. Člani naj skrbijo, da pride v društva več življenja, več gibanja. V društvenih zborovanjih ni treba, da bi se vedno razpravljala zgolj pedagoška vprašanja; saj imamo i drugih, ki takisto zanimljejo učitelja, kakor slehernega družega državljana; to so razna dnevna in gospodarska vprašanja občnega ali lokalnega pomena, ki naj bi se razmotrivala ter podajala učiteljstvu nekako direktivo za njegov nastop in delovanje njegovo. Učitelj-

ska društva pa naj bi bila svojim članom tudi zatočišče in zavetišče ter nekaka zaslomba v raznih neugodnih okoliščinah, ki učitelja dostikrat dolete v njegovem naporu in odgovornem delu.

Kolikortoliko delovanja našega pa so absorbirale tudi zadnje državnozbornske volitve, katerih se je udeležilo tudi učiteljstvo skoro polnoštevilno, poslužujoč se svoje državljanske pravice. Te volitve so tudi pokazale, kako veliko zaslombo ima učiteljstvo v narodu, v zvezi temu, da njegovi nasprotniki z vstrajnostjo, ki bi bila vredna kaj boljšega, izpodkopavajo njegovo veljavo. Nočem se spuščati v nadaljna razmotrivanja, le to mi je še konstatovati, da je znana afeta pokazala, v katerih vrstah je poštenje in pravo rodoljubje, in da je izid te afete tudi nam naprednemu, svobodomiselnemu učiteljstvu v zadoščenje.

»Zavezino« vodstvo je imelo v pretekli dobi 5 sej, upravni odbor pa 2, skupaj torej 7. Pri teh sejah so se reševala važnejša vprašanja, manj važna pa je reševal g. predsednik sam in potem o tem poročal pri vsakokratni seji.

Vložni zapisnik šteje do danes 403 številke, brez tajniških in blagajniških vlog.

V »Učit. Tov.« in »Slov. Narodu« se je objavila zahvala vsem onim p. n. osebam in korporacijam, ki so pripomogle, da se je izvršila XII. glavna skupščina »Zaveze« v Mariboru tako častno in sijajno. — O tem zborovanju je priobčila »Marburger Zeitung« članek, poln podlih lažij in sumničenj na slovensko učiteljstvo. Popravka nismo mogli vposlati, ker se ni imenovala »Zaveza«, ampak le učiteljstvo. Sicer so nam pa nekateri štajarski učitelji to sami odsvetovali, češ, da je danes v Avstriji pač znano že vsakemu izobraženemu človeku, kakšno stališče zavzema naše v »Zavezici« združeno učiteljstvo.

Na vdanostno brzojavko, ki smo jo poslali Nj. Veličanstvu o priliki svojega zborovanja v Mariboru, je došla predsedništva Najvišja zahvala.

Izvršujú predlog »Slov. učit. društva v Ljubljani«, naj se dela na to, da bi si učiteljstvo samo izbiralo zastopnike v deželne šolske svete, je vložila »Zaveza« primerno, utemeljeno prošnjo na državni zbor.

Kaj je storil ob času potresa in pozneje kot župan za Ljubljano, ostalo bode vedno z zlatimi črkami zapisano v zgodovini ljubljanskega mesta in institucije kakor so vodovod, elektriška luč, mestna ljubljanska hranilnica in mnogo drugih naprav bodo pričale našim zanamcem, kako izredna delavnost in odlične zmožnosti so krasile župana Hribarja.

Leta 1889. je bil kot zastopnik Ljubljane voljen tudi v deželni zbor, kjer je vedno neustrašeno in odločno zastopal koristi svojih volilcev.

Sploh je bil Hribar delaven povsod, kjer je bilo treba zagovarjati narodne pravice, dovajati do narodne samozavesti, tešiti bedo, vnetati za vse, kar je lepo in blago, kajti deloval je na političnem, časnikarskem, leposlovnem, narodnosocialnem in dobrotvornem polju. Bil je in je podpornik vseh dobrotvornih naprav, vseh narodnih društev, slovenskih in slovanskih časopisov in goreč širitelj in pospeševatelj narodne prosvete. Podpiral je in podpira s svetom in dejanski mlade, nadarjene dijake in

umetnike in za vse in za vsakogar ima vedno o pravem času pravo besedo.

Možu, ki je poleg svojih stanovskih dolžnosti tako mnogolično in obsežno deloval na različnih prosvetnih poljih, je pač treba priznati, da njegovo življenje ni bilo »praznik«, ampak »delaven dan«, vsakemu vestnemu delavcu pa gre za njegov trud plačilo in priznanje.

In za svoje brezprimerno delovanje, katerega mu tudi njegovi najneestrpnejši protivniki ne morejo odrekati, je dobil zasluženo plačilo in zasluženo priznanje.

Čenjen in čislán od svojih predstojnikov, spoštovan in ljublján od svojih podložnikov, lahko zre z mirno zavestjo v preteklost in bodočnost, videč, kako povsod dozoreva sad njegovega truda . . .

Slavljenca pa, kateremu je bila življenska parola: delo, kličemo ob proslavi njegove petindvajsetletnice iz dna kipeče duše: Bog živi še mnogo, mnogo let!

Gledé preosnove krajnih šolskih svetov, ozir. odprave krajnih šolskih nadzornikov se je sklenilo, da sestavi en član upravnega odbora temeljem došlih poročil in nasvetov poročilo, katero se bode s primernimi predlogi predložilo državnemu zboru.

Povodom praznovanja 25letnice akademičnega društva »Triglav« v Gradcu je odposlala »Zaveza« brzojavno častitko.

Takisto je »Zaveza« brzojavno častitala predsedniku češke akademije, g. Josipu Hlavki, praznovavšemu svoj 70letni rojstveni dan. Gosp. Josip Hlavka je iskren prijatelj in podpornik slovenskega in hrvatskega učiteljstva.

Od »češko-slovenskega spolka v Pragi« nagrajena mladinska spisa je »Zaveza« oddala v last in založbo knjigotržcu L. Schwentnerju v Ljubljani za 200 K. Za ta znesek se je razpisalo zopet novo tekmovanje ter sta se določili 2 nagradi po 100 in 60 K za najboljša spisa. V slučaju, da podeli »češko-slovenski spolek« za mladinsko knjižnico zopet enako nagrado, kakor lansko leto, se naloži denar v hranilnico kot posebni književni fond.

V seji upravnega odbora dne 8. aprila t. l. se je sklenilo, naj »Zaveza« dela na to, da začne zopet redno izhajati »Knjižnica za mladino«. Vodstvo je mnenja, naj bi se ne izdajalo mesečnih zvezkov z dostikrat malovredno vsebino, na slabem papirju in slabo vezanih ampak naj bi izhajale kake tri, štiri knjižice na leto z izbrano, po posebnem odseku pregledano in ocenjeno vsebino, na dobrem papirju in solidno vezane, četudi bi bile take knjižice znabiti nekoliko dražje.

»Zavezi« je došlo naznanilo, da je nek c. kr. okrajni šolski svet sklenil, da si naroči tamošnja okrajna učiteljska knjižnica »Slovenskega Učitelja«. Ker bi se znalo zgoditi tudi drugod kaj sličnega — saj je znano, da se ta, našim težnjam in šolskemu zakonu nasprotujoči časopis z vsemi močmi vsiljuje šolam, učiteljstvu in raznim korporacijam — naglašam tukaj, da ima o knjigah in časopisih za okrajno učit. knjižnico odločevati edino-le dotični izvođjeni knjižnični odbor, nikakor pa ne okrajni šolski svet!

Gmotno stanje »Popotnikovo« je jako slabo. Zato smo priobčili v »Učit. Tovarišu« in v »Popotniku« poziv do slovenskega ozir. hrvatskega učiteljstva, naj z vsemi močmi deluje na razširjenje tega našega izbornega strokovnega časopisa, ker je sicer »Zaveza« prisiljena, da popolnoma zaustavi izdajanje tega lepega lista.

Na kongresu jugoslovanskih časnikarjev, ki se je vršil dne 8. aprila t. l. v staroslavnem Dubrovniku, je zastopal »Zavezine« liste »Učit. Tovariš«, »Popotnik« in »Zvonček« urednik Jakob Dimnik.

Abiturijentje ljubljanskega učiteljišča so prosili »Zavezo« posojila ozir. garancije 200 K, da zamorejo izdati svoje spise (almanah), kar se jim je glasom sklepa upr. odbora z dne 8. aprila dragevolje dovolilo.

Državnemu poslancu, učitelju Karolu Seitzu na Dunaju, je izrazila »Zaveza« svoje odobravanje na neustrašenem zagovarjanju naprednega in svobodomiselnega šolstva in učiteljstva ter ga zagotovila naših iskrenih simpatij.

O »Zavezinih« listih, o katerih bodo podrobneje poročali pozneje drugi gospodje, mi je omeniti na tem mestu sledeče in prosim čestito delegacijo, da izvoli posvetiti temu delu mojega poročila nekoliko svoje pozornosti.

Naš »Zvonček« zveni prav dobro. Tiska ga v 1300 izvodih »Narodna tiskarna« v Ljubljani. Plačujočih naročnikov ima 913. Uredniku g. Eng. Gangl-u se je določila letna nagrada 240 K. Upravništvo in ekspedit izvršuje g. Luka Jelenc, ki dobiva zato letne nagrade 240 K. Poleg tega pa se mu je prisodila za prireditvev in vrejanje knjig ter za začetna dela v l. 1900 še izredna nagrada v znesku 40 K.

List »Zvonček« napreduje jako lepo, in se smemo nadejati, da nam bo donášal lepih moralnih in gmotnih uspehov.

»Učiteljski Tovariš« se tiska v 950 izvodih in ima plačujočih naročnikov 754. Urednik mu je od novega leta sem g. Jak. Dimnik, upravništvo in ekspedit pa je prevzel g. Fran Črnagoj, nadučitelj na Barju. Uredniku se je določila letna nagrada 400 K, upravniku pa 360 K. — List se je tiskal doslej v Miličevi tiskarni, s katero je imela »Zaveza« posebno pogodbo. Pri sestavljenju dotične pogodbe pa smo bili toli previdni — dobro vedoč, da naši nasprotniki vedno prežé, kje bi mogli prizadejati »Zavezi« kako občutno škodo — da smo se zavarovali napram poželjivim nakanam svojih »prijateljev«. In ko je prešla Miličeva tiskarna v last neke »Tiskovne zadruge«, jo je pobral naš »Učit. Tovariš« iz starega svojega domovja in se preselil v »Narodno tiskarno«, na občo žalost in jezo »Slovenčeve« gospode. Zadnja številka »Učit. Tovariša« je bila tiskana že v »Nar. tiskarni«. »Gospodje« pa so bili zopet bogatejši za — en nos!

Istočasno s tem dogodkom se je vprizorila gonja tudi napram »Popotniku«. Reči in priznati se mora: stvar je bila mojstersko inscenirana. Gospôda so dejali hkrati dve železi v ogenj; pa zato smemo tudi z vso sigurnostjo pričakovati, da se bodo opekli — samo dvakrat!

»Katoliško tiskovno društvo« v Mariboru je vložilo namreč — ne da bi bilo poprej vposlalo najmanjšega opomina »Zavezinemu« vodstvu, kakor je to običajno pri možeh — po odvetniku dr. J. Glančniku v Mariboru na c. kr. deželno sodnijo v Ljubljani tožbo proti »Zavezi« zaradi poplačanja dolga v znesku 1700 gld. 55 kr. — Ob enem pa je prejel urednik g. Nerat tako-le pismo:

V Mariboru, dne 8. aprila 1901.

Velespoštovani g. urednik!

V odborovi seji »Kat. tisk. društva v Mariboru« dne 30./III. t. l. se je sklenilo, Vas, velespoštovani g. urednik! opozoriti, da v svojem cenjenem listu »Popotniku« opustite vse napade na duhovščino, ináče bi bilo »Kat. tisk. društvo« primorano ustaviti nadaljni tisek »Popotnikov« v društveni tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Dr. Ant. Medved,
tajnik.

Dr. Iv. Križanić,
predsednik.

V kakem štadiju je zdaj ta tožba, mi ni znano; le toliko lahko izjavljam, da »Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev nima uzroka bati se grožnje »Kat. tiskovnega društva v Mariboru« zaradi ustavljenja tiska »Popotnikovega« in da tudi lahko hladnokrvno pričakuje izida mariborske tožbe. Gmotno stanje »Zavezino« res ni bogve kako sijajno; ali tako šibki pa vendar nismo, kakor so domnevali naši nasprotniki, ali

kakor so sodili mogočni Angleži o Burih. Naša armada sicer ni jako številna, pa je organizovana in dovolj prekrbljena z municijo; povzdiguje jo moralna moč: ona odbija napade oholega sovražnika, boreč se za svoj in svojega naroda svobodo, s čistimi, neožlindranimi, pošteni rokami, utrjena v pomanjkanju in naporih in vajena tudi guerila-vojne. In dokler ostane taka, se ne pogubi!

»Popotnik« se tiska v 900 iztisih. Naročnikov ima 659, točnih plačnikov pa mnogo manj. Urednik mu je g. M. J. Nerat, ravnatelj v Mariboru, upravništvo pa izvršuje gosp. Fr. Luznar, nadučitelj na Primskovem pri Kranju. Uredniška nagrada z ekspeditom vred znaša 400 K, upravniška pa 240 K na leto.

»Zavezino« vodstvo je sklenilo, da je voditi račune »Učit. Tovariša«, »Popotnika« in »Zvončka« vsakega záse, končni rezultat (eventuelni prebitok ali primanjkljaj) pa je ustaviti v skupni račun »Zavezin«, iz katerega je potem poravnovati tekoče stroške. Upati smemo, da bo možno povoljno urediti »Zavezino« gmotno stanje že v kratkem času, kar bo nedvomno jako blagodejno vplivalo na vse delovanje in na razvoj dične naše »Zaveze«.

»Zavezino« učiteljstvo konstatuje lahko s ponosom, da stoji na stališču šolskega zakona, ki je nanj priseglo. Kot katoličani in poštenjaki ne moremo postati krivopri-sežniki, četudi nas vabijo nasprotniki nove šole zdaj z grožnjami, zdaj s sirenskimi glasovi v svoj tabor. Obžalovati pa je, da se dobijo med učiteljstvom posamezniki, ki pozabljajo, kaj je njihova dolžnost; ki ne spoznajo, da je bolje biti gospodar, ko najemnik! — Pri vsej velikej borbi, ki se bije v naši domovini — in ne v zadnji vrsti za napredno, svobodno šolstvo — se učiteljstvu pač ni treba posebno vznemirjati. Dogodkom, ki se jim bližamo brzimi, sigurnimi koraki in katere v prvi vrsti provzročajo in pospešujejo ravno nasprotniki napredka in izomike s svojim brezozirnim postopanjem, zre učiteljstvo lahko mirnim srcem nasproti. Tek zgodovine nam dokazuje, zakon narave je, da človeštvo vedno napreduje, se vedno bolj bliža svoji popolnosti. Ako se torej boj v naši domovini ne ublaži za časa, ako se ne omogoči vsem stanovom enakopravnosti in enakovrednosti in poštene eksistence, je neizogibno, da se bode pojavil prej ali slej vihar, ki bode nalik žarečemu in uničujočemu samumu zavel s smrtnim svojim dihom čez polje nazadnjaških teženj in sleparskih nakan nasprotnikov pravega napredka — in potem bo nastopilo svitlo, sveže, pomladansko jutro svobode in bratoljubja, dan vstajenja, dan pravega krščanstva!

S tem končujem svoje poročilo in prosim, da ga izvoli prečastita delegacija vzeti v vednost. (Živahno odobravanje in ploskanje. (Dalje.)

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Zahvala. Podpisano vodstvo izreka tem potom najiskrenejšo zahvalo vsem onim, ki so pripomogli, da je tudi XIII. glavna skupščina Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev dne 25., 26. in 27. maja t. l. na Bledu uspela tako lepo.

Prav posebno pa se zahvaljuje »Učiteljskemu društvu za radovljiški okraj« za presrčen sprejem in gosp. predsedniku Andr. Grčarju za lepi pozdrav na kolodvoru

v Lescah; pripravljalnemu odboru in njegovemu načelniku gosp. nadučitelju Fr. Rusu za obilni trud, ki ga je imel s pripravami za Zavezino zborovanje; slavnemu občinskemu zastopu blejskemu, na čelu gosp. župan Peternel, za iskreni sprejem in laskavi pozdrav pred Blejskim domom in za prepustitev dvorane v Blejskem domu za zborovanje delegacij; vsem onim, ki so nam kazali svoje simpatije s tem, da so okrasili svoje hiše z zastavami in streljali s topiči; gosp. prof. dr. Fr. Ilešiču in gosp. ravnatelju Ivanu Lapajnetu za njiju izborni poročili; gosp. državnemu poslancu dr. Andr. Ferjančiču in drugim dragim in milim gostom neučiteljem, ki so prihitali med nas; vsem onim, ki so brzojavnim potom pozdravili naš shod; gospodom pevcem, posebno solistoma gosp. Rud. Vrablu in gospici Mariji Kratnerjevi za krasno petje; cenjenemu blejskemu pevskemu zboru pred Lujizinimi topicami; vsem govornikom za navdušene nabitnice in sploh vsem udeležnikom, ki so pripomogli, da je nastopila Zaveza tako impozantno.

Vodstvo zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.

Tajnik:
Drag. Česnik.

Predsednik:
L. Jérenc.

Štajersko.

„Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj“ je imelo svoje redno zborovanje dne 2. junija t. l. ob navadnem času. Mimo običajnih točk je bilo na dnevnem redu nadaljevanje Kvedrovega predavanja o Tolstoju.

„Učiteljsko društvo za ptujski okraj“ zboruje v četrtek dne 13. rožnika t. l. ob polu 11. uri dopoldne v okoliški šoli s sledečim vspremdm: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Razgovor o vprašanjih za letošnjo okr. učit. konferenco. Poročevalca gg. M. Heric in Drag. Zupančič. 4. Poročilo o letošnjem glavnem zborovanju »Zaveze.« Poroča g. Iv. Fras. 5. Slučajnosti. K obilni udeležbi uljudno vabi Fr. Šorn, t. č. predsednik.

„Gornjegrajsko učiteljsko društvo“ bode zborovalo v četrtek, dne 13. junija t. l. ob 10. uri dopoldne v Gorici pri Kokarjih po sledečem dnevnem redu: 1. Čitanje zapisnika. 2. Došli dopisi. 3. Predavanje. 4. Poročilo o XIII. glavni skupščini »Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev«. 5. Nasveti in želje. Zborovanje vrši se pri vsakem vremenu! Odbor.

Književnost in umetnost.

Nekoliko odgovora. Neki »Methodius Postumus« je vzel pod kritiško steklo mojo »Avstrijsko zgodovino za ljudske šole«. Knjiga je namenjena slovenskemu učiteljstvu in slovenskim šolam. Naravno je, da bi moral g. »Methodius Postumus« pisati kritiko — ako je imel namen, koristiti stvari sami in slovenskemu učiteljstvu — v takem listu, ki je razširjen med slovenskim učiteljstvom. Tega pa mož ni storil, ampak se je zatekel k »Laibacher Schulzeitung«-i, katera ni razširjena med slovenskim učiteljstvom. Kdor je imel toliko potrpežljivosti, da je vso to zmes prečital, se je lahko prepričal, da je moral imeti g. »Methodius Postumus« poseben namen in da si je na vso moč prizadeval, ohladiti si neko jezico. Poleg tega je v tej zmedeni kritiki, katero je nakopičil »Methodius Postumus« značilno tudi to, da si g. »M. P.« ni upal postaviti svojega pravega imena ter se je skrila za hrbet uredništva. Taka kritika se mi zdi podobna vpitju pouličnega nagajivca, ki za plotom zmerja in psuje mimoidoče, češ... semper aliquid haeret. Torej, na dan s pravim imenom in:

„Sage mir, sage Freund, wer du bist,
damit ich dann weiss, was Du willst!“

Do tačas pa na dolgo, gostobesedno in votlodonečo kritiko — ali bolje: zmes kratek odgovor.

Za ljudsko šolo, oziroma za ljudskošolskega učitelja je predpisani učni načrt temeljni zakon za pouk. Učni načrt določi za vsak predmet smoter, kojega si naj učitelj prizadeva doseči. Dolžnost vsakega učitelja je, da se ob učnem načrtu in posebno še ob učnem smotru vsakega predmeta natančno pouči, da potem lahko in z mirno vestjo odgovori na vprašani: kaj in koliko moram iz tega ali onega predmeta učiti — če so domače razmere otrok, razmere dotične šole in pa krajevne razmere toliko ugodne, da je sploh mogoče doseči predpisani smoter.

Prav tako velike važnosti kakor učni načrt, oziroma učni smoter, je za vsakega učitelja vpeljana Berilo, na katero se mora naslanjati ves pouk.

Učni načrt in vpeljana Berilo sta torej za učitelja temelj in nekako ogrodje pouka. Učitelj si mora sedaj prizadevati, da s svojim znanjem in s pripravami za pouk to ogrodje tako izpopolni, da — upošteva je zgoraj omenjene okoliščine — lahko z mirno vestjo odgovori: to in toliko mi je bilo mogoče iz tega ali onega predmeta učiti in: to in toliko sem tudi dosegel.

Taki razlogi so me vodili, ko sem sestavljal »Avstrijsko zgodovino za ljudske šole«.

Moj namen ni bil, podati učiteljstvu sistematično urejeno popolno avstrijsko zgodovino, tudi ne po metodiških predpisih, morebiti celo po formalnih učnih stopnjah obdelano avstrijsko zgodovino, ampak moj namen je bil, podati učiteljstvu pomožno knjigo, katera naj lajša učiteljstvu pripravlanje za zgodovinski pouk. V »Avstrijski zgodovini za ljudske šole« sem si prizadeval po svojih skromnih močeh zbrati v eno knjigo — oziraje se na učni načrt in vpeljana Berilo — tvarino, katero učitelj lahko uporabi pri zgodovinskem pouku. Ne trdim pa, da bi moral vsak učitelj vso to tvarino uporabiti, saj je to docela nemogoče. Na enorazrednicah v hribovitih krajih učitelj gotovo ne more toliko tvarine prebaviti, kakor se pa to laglje zgodi na dobro urejenih štiri- in večrazrednicah v mestih in nekaterih trgih. V tej knjigi pa tudi ni nikjer zapisano, da bi moral učitelj večrazrednih šol vso tu zbrano tvarino uporabiti. Poleg učnega načrta se je treba ozirati tudi na krajevne in druge razmere. Učitelj z dežele zgodovino Ljubljane lahko opusti, nikakor pa tega ne sme storiti ljubljanski učitelj. Štajerskega in primorskega učitelja ne bo zanimala »zgodovina Kranjske«, prezreti je pa ne sme kranjski učitelj.

Istina je, da se nekateri podatki iz občne avstrijske zgodovine ponavljajo pri zgodovini Ljubljane in Kranjske, a to sem storil namenoma in sicer zato, da učitelju ni treba prelistovati cele knjige, če na pr. išče podatke o zgodovini Ljubljane ali Kranjske. S tem sem hotel »pospešiti udobnost in hitro preglednost«, kakor piše g. prof. S. Rutar v »Ljubljanskem Zvonu«. In vsaka knjiga, ki je namenjena učitelju kot pomožna knjiga za pripravlanje za pouk, mora biti tako sestavljena, da pospešuje hitro preglednost. Pa tudi mladini, kateri je tudi namenjena ta knjiga, ponavljanje važnejših podatkov spominle pospešuje. V knjigi, katera ima tak namen, kakor ta, se ponavljanju nekaterih podatkov niti izogniti ni mogoče, ker na pr. »Zgodovina Ljubljane«, ali pa »Zgodovina kranjske dežele« ni del ali bolje nadaljevanje splošne avstrijske zgodovine, ki je opisana v prejšnjih poglavjih, ampak vsako teh dveh poglavij je celota z-a-se, kar ima namen, pospeševati hitro preglednost.

V koliko sem s tako prireditvijo »Avstrijske zgodovine za ljudske šole« vstregel namenu te knjige, o tem je v prvi vrsti poklicano soditi ljudsko učiteljstvo, izkušeni okrajni šolski nadzorniki in glavni učitelji, oziroma srednješolski profesorji, ki so si prizadevali proučiti ljudsko šolstvo. Med ljudskim učiteljstvom gre glas, da je moja »Avstrijska zgodovina« dobrodošla. V rokah imam pisana priznanja okrajnih šolskih nadzornikov, kateri so to knjigo priporočali v nakup za šolarske in učiteljske knjižnice. Tudi slovensko časopisje je izreklo ugodno sodbo o tej knjigi. Najbolje je pa pogodil namen te knjige pedagoški list »Popotnik«. Pozna se takoj, da

je to oceno spisal spreten ljudski učitelj, ki natančno pozna potrebe in razmere našega ljudskega šolstva, kar pa o g. Methodiusu Postumusu nikakor ne morem trditi. Da, celo prav nasprotno sodbo imam o tem najnovejšem »pedagogu« XX. stoletja. »Methodius Postumus« nima niti pojma o ljudskem šolstvu. Samo par dokazov. Gosp. »M. P.« mi v svoji suhoparni, na vse strani zaviti in z osobnimi napadi popoprani »oceni« predbacuje, da je že naslov napačen, češ, da ne pokrije vsega, kar se nahaja v knjigi. Nikakor mu ne more iti v njegovo domišljavo glavo, da se v »Avstrijski zgodovini za ljudske šole« nahaja tudi avstrijsko ustavoznanstvo. Ta budala trditev izvira iz tega, ker g. »M. P.« nima pojma o ljudskem šolstvu. Mož ne pozna učnega načrta. Učni načrt pa zahteva iz zgodovine poleg drugega tudi to-le: »Glavna določila o ustavi, sosebno poučila o državljanskih dolžnostih in pravicah«. (Dalje.)

Vestnik.

Imenovanje. Vadniški učitelj, g. Fran Suher, je imenovan c. kr. glavnim učiteljem na ljubljanskem učiteljsku. Učitelj v Razdrtem g. Janko Trošt je imenovan nadučiteljem v Tomišlju. Šolski vodja v Trbovljah, g. Ivan Kuhar je kompetenčnim potom premeščen v Radomlje.

Vitezu dela, rodoljubu najčistejših rok, gospodu županu Ivanu Hribarju, je o jubileju doposlal dični naš S. Gregorčič nastopno znamenito čestitko:

Pošiljam križe Ti za jubilej.

Pač križev si imel dovolj,
a zlatega ne križa —
zató jaz cenim Te tembolj,
to viša Te — ne niža.
Slovenec slednji nosi križ,
Ti tudi jih še kaj dobiš!
Navada je med nami brati,
da križe radi nam delé
in križe prav težke!
A ti pa niso zlati,
ki svet ta „dičijo“ bahati.
Zato te pa res častim,
ker zlati ne teži Te križ,
da kitil bi se ž njim!
Brez „križca“ slavo Ti dobiš
in sled nesmrten zapustiš.
Pozdravljen mi za jubilej,
le čvrsto s križi še naprej!

Povišanja tržaških okoličanskih učiteljic. Iz druge v prvo plačilno kategorijo so povišane učiteljice na slovenskih ljudskih šolah v okolici: gospice Evelina Valentič, Angela Setničar in Gabrijela Komel.

„Popotnik“ se je preselil iz Maribora v Hribarjevo tiskarno v Celju. Pri tej priliki se je poplačal ves stari dolg.

† **Pavlina Pajkova.** Dne 1. t. m. je umrla v Ljubljani gospa Pavlina Pajkova, znana slovenska pisateljica. Bila je rojena 9. aprila 1854 v Paviji na Italijanskem; pisateljevati je začela jako zgodaj. Bila je sotrudnica mariborske »Zore«, katero je urejal njen soprog dr. Janko Pajk; jako mnogo njenih povesti je bilo natisnjenih tudi v »Kresu«, »Ljubljanskem Zvonu« in »Dom in Svetu«. Svoje spise je hotela tudi zbrati in izdala je v ta namen tri zvezke, od katerih sta izšla dva pri Drag. Hribarju v Celju, eden pa pri A. Gaberščeku v Gorici. Mir in pokoj!

„Slovenska zadruga“, glasilo slovenskih posojilnic in gospodarskih zadrug ter »Centralne posojilnice slovenske« v Krškem, bode odslej prinašala razen spisov narodno-gospodarske vsebine tudi razprave o domači in narodni vzgoji, ker slovensko učiteljstvo ne more še ustanoviti samostalnega lista v tej stroki, kakor se je to poudarjalo tudi na shodu jugoslovanske učiteljske »Zaveze« na Bledu.

Okrajno učiteljsko konferenco bode imelo učiteljstvo sežanskega okraja dne 19. junija t. l. ob 9. uri do-

poludne v Sežani po sledečem vspredu: 1. Pozdrav, volitev namestnika in dveh zapisnikarjev; 2. Poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika; 3. Šolski obisk, sredstvo za pospeševanje istega; 4. Preosnova sedanjega podrobnege načrta za realije po koncentraciji, poroča učitelj-voditelj Ivan Banno; 5. Poročilo književnega odbora: a) o stanju okrajne knjižnice, b) o blagajniškem stanju iste; 6. Volitev knjižničnega odbora; 7. Volitev stalnega odbora; 8. Nasveti, ki se morajo 8 dni pred konferenco doposlati c. kr. okrajnemu šolskemu nadzorniku. To vabilo izdaja se z ozirom na § 4. ministrjalne naredbe z dne 8. maja 1870 drž. zak. št. 68.

Rudniška ljudska šola v Idriji. V uradnem listu z dne 22. m. m. čitamo glede te šole: »C. kr. poljedelsko ministrstvo je odredilo, da je v prihodnje točno izpolnjevati od c. kr. okrajnega šolskega nadzornika izdano odredbo, po kateri je razen nemškega jezika tudi druge predmete, zlasti računstvo, naravoslovje, zemljepis in zgodovino obravnavati v nemškem jeziku.« — Kaj pa to pomeni? Prosimo pojasnila! — Tako »Slovenski Narod«.

Zgradba realke v Idriji. Kakor je našim čitateljem znano, otvorila se bode v Idriji nižja realka in se bode za ta zavod zgradilo primerno poslopje. V svrhu dobave načrtov in stroškovnikov razpisal se je natečaj in se je kot nagrada za najboljši načrt določil znesek 1000 kron; druga nagrada znaša 600 kron, tretja nagrada 400 kron. Za presojo konkurenčnih načrtov veljavni so predpisi društva avstrijskih inženjerjev in arhitektov. Dotični načrti se morajo predložiti vsaj do 30. junija letos.

Učiteljski disciplinarni zakon je predložil članom šolskega odseka v državnem zboru posl. prof. Stürgkh, v katerem se zahteva med drugim, da bodi preiskovalna instanca okrajni šolski svet, ki mora takoj obvestiti obdolženca, da je uložena proti njemu disciplinarna ovadba. Obdolženec se mora zaslišati in njegove ustne in pisne izjave priložiti aktom. Tudi se mora pustiti obdolžencu, da pregleda preiskovalni akt, naznani priče in porabi sploh vsa sredstva. Razsodišče je deželni šolski svet. Prizivno sodišče pa naučno ministrstvo. Obdolženec ima pravico, da se osebno zagovarja ali pa uložiti pismeno opravičenje. Obravnava ni javna. — Preosnova se bo vršila v deželnih zborih. To so pač dovolj skromne zahteve, kakoršne so po zakonu dovoljene vsakemu hudo delcu, le učiteljstvo je izročeno brez obrambe vsakojakim ovaduhom in maščevalcem.

Učni odsek poslanske zbornice je imel dne 21. maja generalno debato o predlogih, da se sklene disciplinarni zakon za učitelje. Predlog Seitzev je bil odklonjen in se je sklenilo, vzeti predlog grofa Stürgkha za podlago specijalni razpravi. V debati se je z več strani obojalo sistematično preganjanja učiteljstva, ki so ga uprizorili klerikalci. Seitzev predlog, da se proti učitelju zaradi njegovega postopanja zunaj službe ne sme disciplinarno postopati, je bil odklonjen, sprejet pa je bil s 13 proti 12 glasom predlog Pacherjev, da se proti učitelju zaradi izvrševanja njegovih političnih pravic ne sme disciplinarno postopati. Kielmansegg je gotovo v omedlevico padel, ko je to slišal.

„Le čevlje sodi naj kopitar!“ Ta prislovica velja pač pri vseh stanovih, le srečna šola v »prosvitleni« Avstriji ni še dospela v to pristanišče. Evo dokaza! Na Štajerskem opravljajo službo krajnih šolskih nadzornikov — ki imajo nadzorstvo o šolskem napredku v pedagogično-didaktičnem smislu — sledeče pedagogične »korifeje«: po 1 hotelir, gimnaz. ravnatelj, prekajevalec, kolar, doktor prava, mizar, rudar, klepar, vinotržec, tesar, prodajalec sadja, urar, steklar, pivovar, veleposestnik; po 2 lastnika rudokopov, hišnika, inženjerja, lesna trgovca, zasebnika,

kovača, častnika; po 3 brez posla (?), trgovci, klobučarji, lekarnarji; 5 notarjev; 6 usnarjev; 7 sodnikov, gozdarjev; 8 tovarničarjev; 9 poštarjev, pekov, mlinarjev; 11 posestnikov; 19 zdravnikov; po 28 duhovnikov in uradnikov; 46 prodajalcev; 52 gostilničarjev; 69 manjših posestnikov; 308 kmetov in 17 — učiteljev. In merodajni (!) faktorji se pa pritožujejo, da šola nazaduje; kako li, ali niso ti strokovnjaki dovolj porok, da je to laž. — Učiteljske zastopnike pozivljamo, da nam podajo sliko za slovenske pokrajine, Kranjsko, Primorsko in Goriško. —

Višek posurovelosti. Afera učitelja g. Gostinčarja, ki je bil povodom obiska Čehov v Celju tolovajski napaden in se je proti zavratnim napadalcem branil z revolverjem ter enega napadalcev ranil, je bila razpravljana v štajerskem deželnem šolskem svetu. Kakor znano, je bil g. Gostinčar obsojen na šest tednov zapora, ker je napadalca ranil. Vsled tega se je začela proti njemu disciplinarna preiskava. Dež. šolski svet je sedaj sklenil, ustaviti disciplinarno preiskavo, ker g. Gostinčar ni grešil proti stanovskim dolžnostim in stanovski časti, pač pa je sklenil, g. Gostinčarja premestiti. Priznati se mora, da je dež. šolski svet postopal strogo in pravično. Gostinčar ni storil družega nič, kakor da se je branil proti tolovajskim napadalcem, ki so ga pobili na tla. Tako kakor Gostinčar bi bil v takem slučaju postopal vsak človek, bodi kdor koli. Toda hijene pri »Grazer Tagblattu« niso z rečenim pravičnim sklepom dež. šolskega sveta zadovoljne in zagnale so grozen vik in krik, zakaj ni deželni šolski svet g. Gostinčarja odpustil ter groze s protesti. No, stvar je sodno pojasnjena, in zato ne bo težko odgovarjati na te proteste.

Ne kričite na otroke. Neka mati je imela navado, neprenehoma togotiti in repenčiti se nad svojim 6letnim Mihecom. Mihec se je njenega kričanja tako privadil, da je ni prav nič več slušal, ampak samo gledal. »Kaj me pa tako gledaš, ti spak hudobni«, vpije necega dne razjarjena mati. »Mama«, reče radovedno Mihec, »dejte še malo kričati, da bom gledal, kako se vam premika tista bunkica v grlu«.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 803.

Kranjsko.

Na štirirazredni ljudski šoli v Vipavi je eno učno mesto stalno popolniti. Prošnje za to mesto so predpisanim potom semkaj vlagati do dne 26. junija 1901.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni dne 26. maja 1901.

Laschan I. r.

Št. 573.

Primorsko.

V tolminskem političnem okraju razpisujem sledeče službe:

- 1.) def. učitelja-voditelja v Logjeh-Robedišču;
- 2.) def. učitelja-voditelja na Ponikvah;
- 3.) def. učitelja-voditelja na Soči;
- 4.) def. učitelja-voditelja na Visnem;
- 5.) def. učitelja-voditelja v Smasti;
- 6.) začas. učitelja-voditelja v Stržišču;
- 7.) začas. učitelja-voditelja v Šebreljah;
- 8.) def. ozir. začas. učitelja na Ljubinjju.

S temi službami so združeni dohodki, določeni v deželni postavi z dne 6. oktobra 1900 št. 26.

Prosilci iz drugega okraja naj priložijo prošnji razun drugih spričeval tudi zdravniško spričevalo ter določijo v postavno določeni dobi 6 tednov po svoji predstojni šolski oblastniji.

C. kr. okrajni šolski svet v Tolminu, 25. maja 1901.

Predsednik:

Prinzig I. r.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franco. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{8}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštne 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.